

عنوان سخنرانی: نقش مردم و مشارکت اجتماعی در اجرای شبکه فاضلاب شهری

برگزار کننده: مرکز تحقیقات آب و دانشگاه بیرجند

تاریخ: شهریور ۱۴۰۰

مقدمه: محدودیت‌های منابع آبی در بسیاری از شهرهای کشور، باعث شده است تا مسئولین از شیوه‌های متنوعی برای دسترسی مردم به آب انجام دهند. قنات، سدسازی، انتقال آب و مدیریت روان‌آب‌ها از جمله آنها است. ولی امروزه با توسعه شهرها و افزایش حجم فاضلاب شهری، جمع‌آوری و تصفیه آن می‌تواند کیفیت آب خروجی را تا حد بهره‌مندی در صنعت و کشاورزی و حتی آشامیدن افزایش دهد. اما برای جمع‌آوری فاضلاب شهری همچون هر برنامه توسعه‌ای نیازمند مشارکت مردم، نیازسنجی از آنها و همچنین توجه به بافت فرهنگی هستیم. چرا که ممکن است علی‌رغم مزایای چنین طرح‌هایی شهروندان بنا به دلایلی مخالف آن باشند.

روش انجام مطالعه: در پژوهشی، به مطالعات اجتماعی و فرهنگی طرح شبکه جمع‌آوری، انتقال و تصفیه‌خانه فاضلاب شهر زرنند کرمان پرداخته‌ام. هدف از اجرای این پژوهش در ابتدا شناختی از وضعیت نگرش‌های اجتماعی مردم شهر زرنند در رابطه با پروژه طراحی فاضلاب شهری ارائه نماید، سپس چالش‌های آن را استخراج کرده و در نهایت راهکارهایی را نیز طرح کند. برای اجرای این مطالعه از چهار روش زیر استفاده شده است: مصاحبه با افراد محلی، مسئولین و کارشناسان؛ حدود ۳۰ مصاحبه؛ مشاهده میدانی و ثبت تصاویر، بازدید میدانی؛ پیمایش اجتماعی و فرهنگی؛ تکمیل ۲۲۷ پرسشنامه و ۴. مرور اسناد فرادستی؛ شهر زرنند، فاضلاب و تجربیات دیگر شهرها. در این سخنرانی قصدم این است که نکات مهم در رابطه با این پژوهش را ذکر کنم.

یافته‌ها: یافته‌ها نیز نشان می‌دهد، بافت شهر زرنند در حال حاضر ترکیبی از مسکونی، صنعتی، فرهنگی و اداری است و ساختار و استخوان‌بندی این شهر متأثر از محورهای ارتباطی اصلی شهر، محورهای فرعی و عناصر شهری می‌باشد. محور ارتباطی اصلی شهر نیز راه آهن و جاده است. شبکه شطرنجی و عمود بر هم معابر به وضوح تفاوت خود را با معابر ارگانیک و بی‌نظم بافت قدیمی شهر نشان می‌دهد چرا که بافت شهر، منظم، نامنظم و حد وسط است. اگرچه پیش‌بینی دقیقی برای جمعیت شهر وجود ندارد ولی برآورد حدود ۱۰۶ هزار نفر را نشان می‌دهد. مهم‌ترین سازمان‌هایی که مجری طرح فاضلاب شهر زرنند هستند، آب و فاضلاب، شهرداری، شورای شهر، شرکت فولاد و فرمانداری و بخش‌داری است. اما در لایه دوم تسهیل‌کنندگانی همچون شرکت مخابرات، شرکت برق، شرکت گاز، پلیس، راهنمایی و رانندگی و دادگستری قرار دارد. در نهایت در لایه آخر نیز آموزش و پرورش، بهزیستی، سازمان‌های مردمی و تشکلهای بهداشت و درمان، اداره ثبت اسناد و سازمان تأمین اجتماعی قرار دارد. حدود ۷۰ درصد طراحی فاضلاب شهری را ضروری می‌دانند. علت اصلی مخالف شهروندان با این طرح نیز هزینه‌سازی‌های مالی، زمانی و محیطی برای شهروندان، تخریب معابر و آلوده شدن شهروندان، بدقولی مدیران و مطول شدن طرح و همچنین بی‌فایده‌بودن و اثربخشی کم آن است. پیشنهادهایی نیز برای بهبود روند مشارکت مردم در انتها گفته شده است.